

Gün gələcək
dünyaya günəş kimi doğacaq.

İ. Aliyev

AZƏRBAYCANIN BÜTÖVLÜYÜ, MÜSTƏQİLLİYİ VƏ TƏRƏQQİSİ

RESPUBLİKA

TƏSİSÇİ: AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN İŞLƏR İDARƏSİ VƏ QƏZETİN REDAKSIYA HEYƏTİ

2 AVQUST 2022-ci il

ÇƏRŞƏNBƏ AXŞAMI

№ 161 (7343)

GÜNDƏLİK İCTİMAİ-SİYASİ, SOSIAL-İQTİSADI QƏZET

WWW.RESPUBLIKA-NEWS.AZ

Yeni enerji xəritəsi

Cənub Qaz Dəhlizi. Əslində 11 il bundan əvvəl ideya halında olan, nəhayət, 2014-cü ildən inşasına başlanılan və cəmi altı ildə tikintisi başa çatdırılan 3500 kilometrlik kəmərin belə qısa müddətdə istismara verilməsi özlüyündə əlamətdar hadisə idi. Çünki bu, sadəcə adi bir enerji layihəsi deyil, eyni zamanda Xəzər, Qara Dəniz və Adriatik dənizləri kimi çox geniş və mühüm bir ekvatoriyada uzunmüddətli və tamamilə yeni formatda əməkdaşlıq platforması kimi daha çox əhəmiyyətə malikdir. Bu layihənin reallaşdırılması, həmçinin Azərbaycanın öz ehtiyatlarından milli dövlətini və beynəlxalq münasibətlər sistemində yerini, rolunu möhkəmləndirmək üçün istifadə etməyi bacardığını, ölkəmizin regional və global müstəvidə bir çoxlarının əldə edə bilmədiyi uğurları qazandığını bir daha təsdiqlənmiş oldu. Beləliklə, Azərbaycan öz tərəfdaşları ilə birgə XXI əsrin möhtəşəm bir layihəsini gerçəkləşdirdi. Dövlət başçısı İlham Əliyevin dediyi kimi: "...2020-ci il dekabrın 31-də həmin layihənin sonuncu hissəsi - Trans-Adriatik boru kəməri istismara verilməmişdir. Bu, Azərbaycan, qonşularımız və Avropa üçün həqiqətən tarixi nailiyyətdir, çünki o, Avropanın enerji təhlükəsizliyinin mühüm meyarıdır...".

Azərbaycan nəhəng layihələrlə Avropanın enerji xəritəsini dəyişir. Ölkəmizin həyata keçirilən bütün layihələrdə son dərəcə şəffaf şəkildə öhdəliklərini yerinə yetirməsi, etibarlı tərəfdaş imicini qoruması yeni əməkdaşlıq üçün geniş zəmin yaratmaqda davam edir. İyulun 18-də Avropa Komissiyasının Prezidenti xanım Ursula Fon der Lyayenin ölkəmizə səfəri və Prezident İlham Əliyevlə Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Komissiyası tərəfindən təmsil olunan Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində strateji tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun imzalanması qeyd olunanların sübutu kimi dəyərləndirilir.

Hələ 2019-cu ilin dekabrında Türkiyənin Azərbaycanı keçmiş səfiri, Türk Dünyası Parlamentlər Birliyinin xarici əlaqələr üzrə baş koordinatoru Hulusi Kılıç Cənub Qaz Dəhlizi və onun əsas hissəsini təşkil edən TANAP layihəsinin Azərbaycan, Türkiyə və Avropa üçün əhəmiyyətdən danışarkən demişdir ki, Azərbaycan

qazının böyük bir hissəsi Türkiyədən keçir. TANAP ölkələrimiz üçün tarixi əhəmiyyətə malik layihədir. Layihənin reallaşmasında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çox böyük zəhməti var, mən ona təşəkkür etmək istəyirəm. Bununla Azərbaycan qazının Türkiyə üzərindən İtaliyaya, oradan da digər Avropa ölkələrinə nəqli mümkün olacaqdır. Həqiqətən də çox böyük əhəmiyyətə malik strateji layihədir. Bu baxımdan, Cənub Qaz Dəhlizinin iqtisadi əhəmiyyəti qədr, siyasi önemi də var. Əlbəttə, deyilənlər realılıqları tam əks etdirir. Ən əhəmiyyətli məqamlardan biri layihəni təmin edən mənbələrin və onu belə ölkələrə çatdıran marşrutların şaxələndirilməsi və beləliklə, belə ölkələrin sayının daha da çoxalması ehtimalıdır.

salqı ölkədən həm də tranzit ölkəyə çevrilməsi amildir. Belə ki, qardaş Türkmənistanla birlikdə istismar ediləcək "Dostluq" yatağından əldə olunacaq resurslar artıq Azərbaycana həm də tranzit ölkə statusu qazandırmış olacaqdır.

Cənub Qaz Dəhlizinin qısa tarixçəsi ilə bağlı onu demək olar ki, 2011-ci ildə Avropa İttifaqı və Azərbaycan Xəzərdən Avropaya birbaşa qaz nəqli edən marşrutların yaradılmasını dəstəkləyən Birgə Bəyanat imzalayıb. Birgə Bəyanat TANAP və TAP-la bağlı Hökumətlərarası Sazişlərlə birlikdə uzunmüddətli qaz satış müqavilələri üçün zəmin yaradıb. 2012-ci il iyunun 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə o dövrdə Türkiyənin baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan TANAP-la bağlı müqavilə imzaladıqdan sonra, 2014-cü il sentyabrın 20-də Cənub Qaz Dəhlizinin təməli qoyulub.

(davamı 2-ci səhifədə)

**Azərbaycanın
şaxələndirilmiş neft-qaz
boru kəmərləri şəbəkəsi
strateji əhəmiyyətə
malikdir**

Ayrıca bir məsələ bu tərəfdaşlıq prosesində Azərbaycanın özünün isteh-

Yeni enerji xəritəsi

(əvvəli 1-ci səhifədə)

2018-ci il mayın 29-da Bakıda Cənub Qaz Dəhlizinin, iyunun 12-də isə Əskişəhərdə bu dəhlizin mühüm hissəsi olan Trans-Anadolu (TANAP) qaz boru kəmərinin açılışı olub. 2018-ci il iyunun 30-da ilk kommersiya qazının Trans-Anadolu (TANAP) boru kəməri ilə Türkiyəyə göndərilməsinə başlanılıb, 2019-cu il noyabrın 30-da isə TANAP qaz kəmərinin Avropa ilə birləşən hissəsinin açılış mərasimi keçirilib. Nəhayət, 2020-ci il 31 dekabr... Həmin gün Azərbaycan təbii qazının Avropa bazarına tədarükünə başlanması kimi tarixə yazıldı. Cənub Qaz Dəhlizinin ümumi dəyəri 33 milyard ABŞ dollarıdır.

Bu ilin altı ayının yekunlarına həsr olunan müşavirədə Prezident İlham Əliyev demişdir: "Bir neçə kəlmə energetika sektoru ilə bağlı demək istərdim. Çünki bizim üçün bu, həmişə prioritet olub. Amma bu gün bizim enerji imkanımız bir çox ölkələr üçün də böyük önəm daşıyır. Bu sahədə də biz işimizi planlı şəkildə aparırıq". Dövlət başçısı, həmçinin, ölkəmizdə bərpəolunan enerji növlərinin Azərbaycanda inkişafı istiqamətində görülən işlərdən, onun xarici investorlar öz vəsaiti hesabına Azərbaycanda 710 meqavət gücündə üç Günəş və külək elektrik stansiyasının tikintisi ilə məşğuldur. İkisi artıq inşa edilir, birinin də - Cəbrayıl rayonundakı stansiyanın inşası üçün hazırlıq işləri gedir. Yəqin ki, gələn il o inşaat da başlayacaq. Bu, ancaq başlanğıcdır".

Bərpəolunan enerjindən istifadə məsələsinə bütün dünyada olduğu kimi, ölkəmizdə də diqqət getdikcə artır. Çünki Azərbaycanın bərpəolu-

nan enerji sahəsini inkişaf etdirmək üçün böyük imkanları var. Xəzər sahilinin və dağlıq bölgələrimizin, o cümlədən işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin təbii külək enerjisi layihəsinə geniş imkanlar yaradır. Günəş enerjisindən istifadə də günəşli diyarımızın bir çox yerlərində əlverişli təbii şərait mövcuddur.

Təsadüfi deyil ki, "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də ölkəmizdə "yaşıl enerji"yə geniş yer verilməsi də müəyyənləşdirilib. Prezident İlham Əliyev enerji istehsalı gücündə bərpəolunan enerjinin payının indiki 17,3 faizdən 2030-cu ildə 30 faizə çatdırılmasını qarşıya vəzifə kimi qoyub. Beynəlxalq enerji şirkətləri Azərbaycanın bu məqsədini dəstəkləyir. Dünyanın bir sıra tanınmış şirkətlərinin bu sahədəki planlarına marağın getdikcə artması da bunu deməyə əsas verir.

Bu gün alternativ və bərpəolunan enerji mənbələrinin inkişafı, "yaşıl enerji"yə keçidin təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən layihələr hələ 1994-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulmuş enerji siyasətinin davamıdır. Hazırda bəşəriyyətin iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizəsi gündü-gündən güclənir və globallaşır. Atmosfərə atılan zərərli tullantıların, həmçinin azaldılması və "yaşıl enerji" ilə əvəz edilməsi dünya gündəliyinin ən vacib məsələlərindən birinə çevrilib. Atom elektrik stansiyalarının fəaliyyətinin azaldılması, eləcə də kömür və qazla işləyən elektrik stansiyalarının "yaşıl enerji" mənbələri ilə əvəz edilməsi üçün dünya ölkələri bir sıra planlar qurur. Azərbaycan öz növ-

*Azərbaycanın
şaxələndirilmiş neft-qaz
boru kəmərləri şəbəkəsi
strateji əhəmiyyətə
malikdir*

bəsində global çağırışlara cavab verən layihələr reallaşdırır.

Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 2022-ci il fevralın 4-də Bakıda keçirilən VIII iclasında çıxış edən İlham Əliyev deyib: "Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi həm də müasir tarixdə çox azsaylı layihələrdən biridir ki, onun icrasına bütün aparıcı beynəlxalq maliyyə institutları öz töhfəsini vermişdir... Azərbaycan öz "yaşıl enerji" siyasətinə münasibətdə çox işlər görür. Dediyim kimi, yeni mənbələrdən qaz üçün tələbat artır. Cənub Qaz Dəhlizinin tamlanmasından sonra Azərbaycan beynəlxalq bazara, o cümlədən Avropa bazarlarına ixracı artırmağa başlayacaq... Yeni bazarlarda Azərbaycan qazına ehtiyac var. Biz hazırıq, çünki Azərbaycan həmişə beynəlxalq bazarlara enerji resurslarının etibarlı təchizatçısı olmuşdur".

Respublikamız Avropaya alternativ mənbə və marşrut təqdim edir. İndiki məqamda Azərbaycanın şaxələndirilmiş neft-qaz boru kəmərlə-

ri şəbəkəsinin qurulmasına nail olması strateji əhəmiyyət daşıyır. Məhz şaxələndirilmiş infrastruktur qurması sayəsində Azərbaycan istehsalçı ölkə kimi müstəqil enerji siyasəti həyata keçirməyə və milli maraqlarını maksimum dərəcədə qurmağa nail olur. Şaxələndirilmiş boru kəməri şəbəkəsi respublikamıza özünün enerji resurslarını fərqli istiqamətlərə nəql etməyə imkan verir, paralel surətdə istehlakçılar da tələbatlarını müxtəlif mənbələrdən ödəyirlər.

Azərbaycanın enerji sektorunda gələcək əməkdaşlıq üçün geniş imkanlara malik olması, həmçinin Avropaya "mavi yanacaq" ixracının həcmələrinin artırılmasına zəmin yaradır. Mövcud geniş potensial tərəfdaş ölkələr arasında enerji təhlükəsizliyi təminatı sahəsində yeni əməkdaşlıq platformasının yaradılmasına imkan verir.

Zümrüd QURBANQIZI,
"Respublika".